

**TÜRKİYE'DE VE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE
DİNİ MÜZİK YÜKSEK LİSANS EĞİTİMİ**

**MASTER'S DEGREE EDUCATION IN RELIGIOUS MUSIC IN TURKEY AND
U.S.A.**

Fatma Zehra KARIŞMAN

Doktora Öğrencisi

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Din Musikisi Bilim Dalı
karismanfatma@hotmail.com, İstanbul/Türkiye

ORCID: 0000-0001-9224-8983

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de ve A.B.D.'de yüksek lisans düzeyinde dini müzik eğitimi veren kurumların eğitim programlarını hedef ve içerik açısından inceleyerek karşılaştırmaktır. Araştırmanın örneklemini her iki ülkede dini müzik yüksek lisans eğitimi veren ve rastlantısal olarak seçilen sekiz kurumun yüksek lisans programları oluşturmuştur. Bu kurumların eğitim programlarının hedefleri ve içerikleri ile ilgili bilgilere, kurumlara ait resmi internet sitelerinden ulaşılmıştır. Kurumsal yapı, program hedefleri, ders programları hakkında elde edilen nitel veriler, frekans analizleri yapılmak suretiyle nicel veriye dönüştürülüp tablo ve grafik halinde sunulmuştur. Bu nicel verilerin belirlenen alt problemler doğrultusunda yorumlanmasıyla, Türkiye'de ve A.B.D.'de yüksek lisans düzeyinde dini müzik eğitimi veren programların hedef ve içerik yönünden benzerlikten çok farklılık arz ettikleri sonucuna varılmıştır.

ABSTRACT

The aim of this research is to compare the educational programs of the institutions that give master's degree religious music education in Turkey and the United States by examining them in terms of target and content. The sampling of the research consisted of eight graduate programs in both countries, which gave a master's degree in religious music and was randomly selected. The information about the objectives and contents of the educational programs of these institutions have been reached from the official websites of the institutions. Qualitative data obtained about corporate structure, program objectives, course schedules were converted into quantitative data, and were presented in tables and graphics by making frequency analyses. By interpretation of these quantitative data in accordance with the determined sub-problems, it is concluded that the programs, which give religious music education in Turkey and in USA, differ rather than resembling in terms of target and content.

Anahtar Kelimeler

Dini Müzik,
Yüksek Lisans,
Eğitim Programı,
Hedef,
İçerik

Keywords

Religious Music,
Master's Degree,
Education Program,
Target,
Content

1. GİRİŞ

“Bireylerin davranış ve karakterlerine esas teşkil eden becerileri ve değerleri onlara kazandırmakla ilgili çalışmalar” (Kazıcı ve Ayhan 2010: 516) olarak ifade edilen eğitim, ülkeden ülkeye farklılık göstermekle beraber genellikle okul öncesi, ilk öğretim, orta öğretim, lisans ve lisansüstü eğitim olarak kademelere ayrılmaktadır. Bunlardan, lisans derecesini tamamlayan ve belirli bir alanda uzmanlaşmak

isteyen öğrencilere o alanda eğitim-öğretim programının uygulandığı kademe olan lisansüstünde, yüksek lisans ve doktora programlarının yer aldığı görülmektedir.

Yüksek lisans programlarının öğrencilere bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bilgiye ulaşabilme, ulaştığı bilgiyi derleme, değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazandırmayı amaçladığı bilinmektedir. Bu amaç doğrultusunda dünyanın pek çok ülkesinde, üniversitelerin çeşitli birimlerinin çatısı altında ve birçok alanda “yüksek lisans, master” vb. şekilde ifade edilebilen lisansüstü eğitim programlarının açılmış olduğu görülmektedir.

Eğitim programının kısaca “bir öğretim planı” olarak ifade edilip “hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme” (Çelenk 2017: 5) gibi öğelerden meydana geldiği bilinmektedir. Bu öğelerden hedefin “niçin öğreneceğiz?” sorusuna, içeriğin ise “ne ile öğreneceğiz?” (Çelenk 2017: 9) sorusuna yanıt oluşturduğu belirtilmektedir.

Yapılan literatür taramasında müzik eğitimi ile ilgili yazılmış olan Türkçe ve yabancı kaynaklarda genellikle eğitim programının “öğrenim ve öğretim süreci” ögesiyle ilgili konulara değinildiği dikkat çekmektedir. Her ne kadar süreç ön planda olsa da özellikle yabancı kaynaklarda içerik ögesiyle alakalı olarak müfredattan da bahsedildiği görülmektedir. Yine bu taramada, yüksek lisans düzeyindeki müzik eğitimiyle ilgili Türkiye’deki üniversitelerin ders programlarının karşılaştırılmasına, tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri ve konu yönelimlerinin incelenmesine, öğrencilerin öz yeterlilik algısının tespit edilmesine dair araştırmalar yapıldığı gözlenirken, “Dini müzik yüksek lisans eğitimi” konusunda herhangi bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Hedef ve içerik bağlamında sadece Türkiye’deki üniversitelerde değil yurtdışındaki üniversitelerde de dini müzik yüksek lisans eğitiminde nasıl bir yol izlendiği hakkında karşılaştırmalı bir çalışmanın yapılmamış olması boşluk olarak görülmektedir. Bu sebeple dini müzik yüksek lisans eğitiminin, eğitim programının “hedef” ve “içerik” öğeleri açısından Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri örneğinde karşılaştırmalı olarak incelenmesi araştırmaya değer bulunmuştur.

Problem Cümlesi

Türkiye’de ve A.B.D.’de dini müzik eğitimi verilen yüksek lisans programlarının hedef ve içerik açısından ilişkileri nasıldır?

Hipotez

Her iki ülkenin eğitim programlarında hedef ve içerik yönünden benzerlikler olsa da farklılıklar çoğunluktadır.

Alt Problemler

- Eğitim programlarının hedefleri nelerdir?
- Eğitim programlarının bağlı olduğu bölüm, ana bilim dalı ve bilim dalları hangileridir?
- Program isimleri nelerdir?
- Eğitim türleri nasıldır?
- Yan dal eğitim imkânı var mıdır?
- Ders programlarında sınıflandırma söz konusu mudur?
- Ders programlarında yer alan derslerin türleri nelerdir?
- Ders programlarındaki derslerin zorunlu veya seçmeli olma durumu nasıldır?
- Ders programlarında yer alan derslerin kredi miktarları ne kadardır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama ve çözümleme teknikleri, araştırmanın sınırlılıkları hakkında açıklamalar yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bu çalışma tarama modeli çeşitlerinden genel tarama modelindedir. Niyazi Karasar tarama modelini “geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modeli” olarak; genel tarama modelini de “çok sayıda

elemandan oluşan bir evrende evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar 2016: 111) şeklinde tanımlanmaktadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye’deki ve A.B.D.’deki dini müzik yüksek lisans programlarıdır. Örnekleme ise Türkiye’de Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesi dini musiki yüksek lisans programları ile A.B.D.’deki University of Florida, Rider University, The Catholic University of America, Hardin-Simmons University dini müzik master programları oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama ve İşleme Yöntemleri

Araştırma verileri basılı literatürün ve internet ortamındaki erişim kaynaklarının taranması ile elde edilmiştir. Bu şekilde toplanan nitel veriler frekans analizi ve yüzde dağılımları hesaplanarak nicel veriye dönüştürülüp, tablo ve grafikler halinde sunulmuştur.

2.4. Sınırlamalar

Araştırma Türkiye’de ve Amerika’da dini müzik eğitimi veren ve rastlantısal olarak seçilen sekiz kurumun dini müzik yüksek lisans programları ile sınırlıdır. Araştırma sonucunda yapılacak olan yorumlar çalışmanın yapıldığı dönem, ilgili örneklem ve ulaşılabilen verilerle sınırlıdır.

3. ARAŞTIRMAYA KONU OLAN DİNİ MÜZİK YÜKSEK LİSANS PROGRAMLARINA DAİR BULGULAR

3.1. Amerika Birleşik Devletleri

Bu bölümde A.B.D.’nin Florida, New Jersey, Washington ve Texas eyaletlerindeki bazı üniversitelerden lisansüstü düzeyde dini müzik eğitimi verenlerin “master” programları hakkında bilgiler yer almaktadır.

Florida Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı

“University of Florida”, A.B.D.’nin güney eyaletlerinden biri olan Florida’nın Gainesville şehrinde yer almaktadır. Bu devlet üniversitenin on beş kolejinden biri olan “College of the Arts”, bünyesinde enstitü, merkez ve okul olarak nitelendirilen çeşitli kurumsal yapıları barındırmaktadır. <http://arts.ufl.edu/>, (17.12.2017). Bu kolejdeki okullardan biri olan “School of Music”de öğrencilere lisans seviyesinde ve akademik derece sahibi olabilecekleri lisansüstü düzeyde birçok alt alanda eğitim imkânı sunulduğu görülmektedir. <http://arts.ufl.edu/academics/music/programs/>, (17.12.2017). Bunlardan biri olan ve “Sacred Music” olarak ifade edilen dini müzik alanında bu üniversitede sadece yüksek lisans düzeyinde eğitim verildiği ve program adının “Master of Music-Sacred Music” olarak belirlendiği anlaşılmaktadır. <http://arts.ufl.edu/academics/music/programs/sacred-music/degrees-offered/>, (17.12.2017).

Üniversitenin dini müzik eğitim programını nasıl tanımladığı incelendiğinde programın, kilise müziğinde liderlik düzeyinde kariyer yapmak isteyen öğrenciler yetiştirmek üzere tasarlandığı anlaşılmaktadır. <http://arts.ufl.edu/academics/music/programs/sacred-music/>, (17.12.2017). Aşağıdaki tabloda bu programda sunulan dersler yer almaktadır.

Tablo 1: Florida Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı Müfredatı

Dersin Türü	Dersin Adı	Dersin Adı (Türkçe)	Z/S	Kredi
	Research and Bibliography	(Araştırma ve Kaynaklar)	Z	3
	Figured Bass and Continuo or Advanced Counterpoint	(Sürekli Bas ya da Gelişmiş Konturpuan)	Z	3
	Analytical Techniques	(Analitik Teknikler)	Z	3

	Survey of Hymnody	(İlahi Etüdü)	Z	3
	Music Performance or Secondary Music Performance	(Müzik İcrası)	Z	6
	Sacred Music Literature	(Dini Müzik Repertuarı)	Z	3
	Master's Thesis or Individual Project	(Master Tezi ya da Bireysel Proje)	Z	4
	Graduate Ensemble	(Lisansüstü Müzik Grubu)	Z	1
	Approved Electives	(Uygun Görülen Seçmeliler)	S	3
	Muh/Mul 6000/7000*		S	3
Toplam				32

Kaynak: <http://arts.ufl.edu/academics/music/programs/sacred-music/degrees-offered/>

* Bu dersler hakkında net bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak diğer ders kodları ile karşılaştırıldığında müzik tarihi ya da müzik repertuarı kategorisindeki derslerden birini seçme imkânının sunulduğu düşünülmektedir.

Tablo-1’de görüldüğü üzere söz konusu kurumun dini müzik yüksek lisans programında dokuz adet ders yer almaktadır. Bunlardan sadece ikisi seçmeli ders grubundan olup diğerleri zorunlu ders kategorisinde bulunmaktadır. Derslerin çoğu 3 kredilik olmakla birlikte 1, 4 ve 6 kredilik derslerin de olduğu görülmektedir. Tüm derslerin kredileri toplandığında öğrencilerin bu programdan 32 krediyi tamamlayarak mezun olabildikleri anlaşılmaktadır. Derslerin türü incelendiğinde kurum tarafından herhangi bir sınıflandırma yapılmadığı görülmektedir. Her ne kadar bir sınıflandırma söz konusu olmasa da en çok pratik yönü olan derslere programda ağırlık verildiği gözlenmektedir. Bunun yanı sıra teorik, tarihsel ve bilimsel araştırmaya yönelik derslerin de programda yer aldığı bilinmektedir.

Tablo-1’de yer almamakla birlikte incelenen kaynaktan <http://arts.ufl.edu/academics/music/programs/sacred-music/degrees-offered/>, (17.12.2017) belirli sayıda kredili dersler alınarak ikinci bir yan dalda ihtisas yapma imkanının bu okuldaki öğrencilere sunulduğu anlaşılmaktadır. “Secondary Concentration” adı altında verilen dersler ile yan dal ihtisası yapılabilen alanlar şunlardır: Koro Yönetimi, Kompozisyon, Enstrüman Yönetimi, Etno-müzikoloji, Müzik Tarihi ve Repertuarı, Müzik İcrası, Müzik Teorisi, Jazz Araştırmaları. Ayrıca bu programdan mezun olabilmek için bir tez çalışmasının yazılmasına alternatif olarak yaratıcı bir proje, resital ya da icra gerçekleştirilip usulüne uygun şekilde belgelendirilmesi halinde tezin gereklerinin karşılanabileceği belirtilmektedir.

http://arts.ufl.edu/site/assets/files/59646/grad_handbook_2017.pdf, s.15, (17.12.2017).

Rider Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı

“Rider University”, A.B.D.’nin New Jersey eyaletinin Lawrenceville şehrinde yer alan özel bir üniversitedir. Üniversitenin beş kolejinin biri olan “Westminster College of the Arts”, bünyesinde konservatuar, güzel sanatlar ve sahne sanatları okulu, sürekli eğitim merkezi ve koro koleji adı altında kurumsal yapıları barındırmaktadır. <https://www.rider.edu/academics/colleges-schools/westminster-college-of-the-arts>, (17.12.2017). Bunlardan biri olan “Westminster Choir College” de müziğin birçok dalında lisans ve lisansüstü düzeyde programların yer aldığı görülmektedir. <https://www.rider.edu/wcc/academics>, (17.12.2017). “Sacred Music” olarak ifade edilen dini müzik alanında bu üniversitede hem lisans hem de yüksek lisans düzeyinde eğitim verildiği bilinmektedir. <https://www.rider.edu/wcc/academics/undergraduate-programs/sacred-music>, <https://www.rider.edu/wcc/academics/graduate-programs/sacred-music>, (17.12.2017). Konu itibarıyla

burada sadece, program adı kurum tarafından “Master of Music in Sacred Music” <https://www.rider.edu/wcc/academics/graduate-programs/sacred-music/master-music-sacred-music>, (17.12.2017) olarak belirlenen yüksek lisans eğitimi incelenmektedir.

Üniversitenin dini müzik yüksek lisans eğitim programını nasıl tanıttığına bakıldığında, asıl branşı dini müzik olup geleceğin lideri olmayı planlayan öğrenciler yetiştirmenin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca programın mezhepler arası olup çeşitli dini müzik geleneklerinin üstünlüklerini ortaya çıkarmaya çalıştığı ve öğretim üyelerinin Anglikan, Lutheran, Metodist, Reformcu gibi pek çok gelenek hakkında tecrübe ve uzmanlığa sahip olduğu belirtilmektedir. <http://catalog.rider.edu/westminster-choir-college/graduate-programs/mm-sacred-music/#text>, (17.12.2017). Aşağıdaki tabloda bu programda sunulan dersler yer almaktadır.

Tablo 2: Rider Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı Müfredatı

Dersin Türü	Dersin Adı	Dersin Adı (Türkçe)	Z/S	Kredi
History (Tarih)	History of Sacred Music I and II	Dini Müzik Tarihi I ve II	Z	6
Theology and Practice (Din Bilimi ve Pratik)	Sacred Music Lab (2 terms)	Dini Müzik Laboratuvarı	Z	0
	Worship Planning for the 21.Century	21.Yy İbadet Planlaması	Z	3
	Theology, Liturgy and Worship	Din Bilimi, Dua ve İbadet	Z	3
	Master Singers (3 terms)	Üstat Şarkıcılar	Z	3
	Choral Conducting I and II	Koro İdaresi I ve II	Z	6
Applied Study (Uygulamalı Öğrenim)				
Option A: Applied Emphasis (Uygulamalı Vurgu)	Voice/Piano/Organ/Composition Primary (3 terms)	(Temel Ses/Piano/Org/Kompozisyon)	Z	6
	Conducting Coaching	Şef Eğitimliği	Z	2
Option B: Choral Studies (Koro Çalışmaları)	Vochal Techniques for Choirs	Korolar İçin Vokal Teknikleri	Z	3
	Conducting Coaching	Şef Eğitimliği	Z	2
	Conducting Primary (2 terms)	Temel İdarecilik	Z	2
Core (Temel)	Introduction to Musicology	Müzikolojiye Giriş	Z	3
	Symphonic Choir (2 terms)	Senfonik Koro	Z	2
	Theory or Music History elective (1 course)	Teori ya da Müzik Tarihi (1 ders)	S	3
	Core Elective (1 course)	Temel Seçmeli (1 ders)	S	3
Toplam				38-43

Kaynak: <https://www.rider.edu/wcc/academics/graduate-programs/sacred-music/master-music-sacred-music>

Tablo-2 incelendiğinde söz konusu programda on beş ders grubunun yer aldığı görülmektedir. Bunlardan sadece ikisi seçmeli ders olup diğerleri zorunlu ders kategorisinde bulunmaktadır. Derslerin çoğu 3 kredilik olmakla birlikte 2 ve 6 kredilik dersler ile kredisiz bir ders olduğu da bilinmektedir. Tüm derslerin kredileri toplandığında öğrencilerin, seçtikleri uygulamalı öğrenim ders grubuna ve ders kredi sayılarına bağlı olarak 38-43 arasında değişen miktarda krediyi tamamlayarak mezun olabildikleri anlaşılmaktadır. Derslerin türü incelendiğinde bir sınıflandırmanın söz konusu olduğu, tarih, teoloji ve uygulama, opsiyonlu uygulama dersleri, temel zorunlu ve seçmeli dersler şeklinde sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu sınıflandırmada yer alan ders sayısının teorik ya da pratik olması açısından denk olduğu söylenebilir. Üniversitenin bu bölümünde yüksek lisans yapan öğrencilerin yan dalda ihtisas yapma imkanları olmamakla birlikte ilişkili programlardan belirlenen kredi miktarında ders seçebildikleri anlaşılmaktadır. <http://catalog.rider.edu/westminster-choir-college/graduate-programs/mm-sacred-music/>, (17.12.2017).

Amerika Katolik Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı

“The Catholic University of America”, A.B.D.’deki Katolik Kilisesi’nin ulusal üniversitesi olup <https://www.catholic.edu/index.html>, (17.12.2017) başkent Washington’da yer almaktadır. Bu üniversitenin on iki okulundan biri olan “Benjamin T. Rome School of Music”, bünyesinde enstrümantal müzik ve şeflik, müzikal tiyatro, müzikoloji, piyano, müzik eğitimi, dini müzik, teori ve kompozisyon, ses bölümlerini barındırmaktadır. <https://music.catholic.edu/academics/divisions/index.html>, (17.12.2017). Bu bölümlerden biri olan ve “sacred müzik” şeklinde ifade edilen dini müzik alanında bu okulda lisans düzeyinde “org” eğitimi, yüksek lisans ve doktora seviyesinde “dini müzik” eğitimi verildiği görülmektedir. <https://music.catholic.edu/sacred-music/programs-of-study/index.html>, (17.12.2017). Araştırmanın ana konusu itibarıyla burada sadece “Master of Music in Sacred Music” olarak isimlendirilen yüksek lisans eğitimi ele alınmaktadır.

Dini müzik eğitiminin üniversite tarafından nasıl tanımlandığına bakıldığında bu okulun kilise korusu şefine, org çalıcısına ve bestekarlara Kilise’ye, devlete, dünyaya hizmet edebilmeleri için bireysel hazırlanma imkânı sağlamayı amaçladığı anlaşılmaktadır. <https://music.catholic.edu/sacred-music/index.html>, (17.12.2017). Aşağıdaki tabloda bu programda sunulan dersler yer almaktadır.

Tablo 3: Amerika Katolik Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı Müfredatı

Dersin Türü	Dersin Adı	Dersin Adı (Türkçe)	Z/S	Kredi
Liturgical Studies (Dini Çalışmalar)	Liturgy: Theological and Historical Perspectives	Usûl (Erkân): Teolojik ve Dini Perspektifler	Z	3
	Eucharist: A Liturgical Theology	Aşâi Rabbâni Âyini (Son Akşam Yemeği): Âyinsel Teoloji	Z	3
Sacred and Choral Music (Dini ve Koro Müziği)	Liturgical Music	Âyin Müziği	Z	3
	Choral Development	Koro Gelişimi	Z	3
	Seminar in Sacred Music	Dini Müzik Semineri	Z	3
Applied Skills (Pratik Beceriler)	Private Music Instruction (Organ, conducting or composition)	Özel Müzik Öğretimi (Org, Şeflik, Kompozisyon)	Z	6
	Advanced Conducting I	İleri Şeflik I	Z	3
Music History (Müzik Tarihi)	History of Sacred Music	Dini Müzik Tarihi	Z	3
	Research Methodology	Araştırma Metodolojisi	Z	3

Music Theory (Müzik Teorisi)	Analytical Techniques II	Analistik Teknikler II	Z	3
Music Literature (Müzik Repertuarı)*	Survey of Organ Literature I-II	Org Repertuarının İncelenmesi I/II	S	3-3
	Choral Literature I/II/III	Koro Repertuarı I/II/III	S	3-3-3
	Forms and Techniques in Sacred Music	Dini Müziğin Form ve Teknikleri	S	3
Music Performance (Müzik İcrası)	Chamber Choir	Oda Korosu	Z	2
Colloquium/Practicum in Sacred Music (Dini Müzik Kolokyumu/Stajı)			Z	0
Comprehensive Examinations (Kapsamlı Sınavlar)			Z	0
Recital (Resital)			Z	0
Toplam				38

Kaynak: <http://announcements.cua.edu/res/docs/2016-2017/graduate/9-Benjamin%20T%20Rome%20School%20of%20Music%20-%20Graduate%20Announcements.pdf>, s.18-19.

*Bu gruptan bir ders seçilebilmektedir.

Tablo-3 incelendiğinde bu okulun dini müzik yüksek lisans programında on yedi dersin yer aldığı görülmektedir. Bu derslerin üçü seçmeli olup diğer on dört ders zorunlu kategorisinde bulunmaktadır. Çoğu ders 3 kredilik olmakla birlikte 2 ve 6 kredilik dersler ile kredisiz derslerin de mevcut olduğu gözlenmektedir. Tüm derslerin kredileri toplandığında öğrencilerin 38 kredi ile mezun olabildikleri anlaşılmaktadır. Ders türleri incelendiğinde sınıflandırmanın söz konusu olduğu görülmektedir. Buna göre dersler dini çalışmalar, dini ve koro müziği, pratik beceriler, tarih, teori, repertuar, icra, staj şeklinde sınıflandırılmıştır. Bütün bu sınıflamalar ve dersler incelendiğinde “Benjamin T. Rome School of Music” in dini müzik yüksek lisans programında pratik derslerin daha çok olduğu söylenebilir. Ayrıca bu okulda belirli bir kredi miktarınca ders olarak “Latin Amerika Müziği” alanında yan dal ihtisası yapma imkânının öğrencilere sağlandığı anlaşılmaktadır. <http://announcements.cua.edu/res/docs/2016-2017/graduate/9-Benjamin%20T%20Rome%20School%20of%20Music%20-%20Graduate%20Announcements.pdf>, s.2. (17.12.2017).

Hardin-Simmons Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı

“Hardin-Simmons University”, A.B.D.’nin güney eyaletlerinden biri olan Teksas’ın Abilene şehrinde yer almaktadır. Bu üniversitenin kolejlerinden biri olan “College of Fine Arts” in lisansüstü seviyede kilise müziği, müzik eğitimi, müzik icrası, teori ve kompozisyon gibi alt dallarda eğitim verdiği görülmektedir. <https://www.hsutx.edu/academics/cofa/>, (17.12.2017). Bu bölümlerden biri olan ve “church music” şeklinde ifade edilen dini müzik alanında yüksek lisans eğitimi verilen bu okulda program adının “Masters of Music in Church Music” olarak belirlendiği bilinmektedir. <https://www.hsutx.edu/academics/cofa/graduate/churchmasters/>, (17.12.2017).

Üniversitenin, dini müzik yüksek lisans eğitimini nasıl tanıttığı incelendiğinde bu programın kapsamlı dini ve müzikal çalışmalarını bütünleştirerek öğrencileri felsefi, pratik ve teolojik olarak kilise müziği bakanlığının (papazlık) birçok yönünde kariyer yapmaya hazırlamayı amaçladığı anlaşılmaktadır. <https://www.hsutx.edu/academics/cofa/graduate/churchmasters/>, (17.12.2017).

Aşağıdaki tabloda bu programda öğrencilere sunulan dersler bulunmaktadır.

Tablo 4: Hardin-Simmons Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı Müfredatı

Dersin Türü	Dersin Adı	Dersin Adı (Türkçe)	Z/S	Kredi
Major Field (Ana Alan)	Music and Worship	Müzik ve İbadet	Z	3
	Church Music Education	Kilise Müziği Eğitimi	Z	3
	Survey of Congregational Songs	Cemaat Şarkılarının Araştırılması	Z	3
	Church Music Literature	Kilise Müziği Repertuarı	Z	3
	Church Music Materials and Methods	Kilise Müziği Materyalleri ve Metotları	Z	2
Music Core (Temel Müzik)	Introduction to Research Techniques	Araştırma Tekniklerine Giriş	Z	3
	Graduate Level Theory	Lisansüstü Düzey Teori	Z	3
	Graduate Level Music History	Lisansüstü Düzey Müzik Tarihi	Z	2
	Conducting I	Şeflik I	Z	2
Performance or Ministry Project Option				
Option 1: Performance Emphasis	Conducting II	Şeflik II	Z	2
	Conducting Recital	Resital Şefliği	Z	1
Option 2: Ministry Emphasis	Special Studies in Church Music	Kilise Müziği Özel Araştırmaları	Z	2
	Research Project	Araştırma Projesi	Z	1
Theology Core (Temel Teoloji)	Introduction to Christian History	Hıristiyan Tarihine Giriş	Z	3
	Introduction to Christian Theology	Hıristiyan Teolojisine Giriş	Z	3
	Interpreting the Old Testament	Eski Ahid'in Sözlü Çevirisi	Z	3
	Interpreting the New Testament	Yeni Ahid'in Sözlü Çevirisi	Z	3
	Any three hours from MNST, MISS or FMIN courses	Kilise Bakanlığı, Hizmetler ya da Aile Bakanlığı derslerinden biri	Z	3
Supportive Courses				
Graduate Level Music Electives	Pedagogy of Voice	Ses Eğitimi	S	1
	History of Church Music in America	Amerika Kilise Müziğinin Tarihi	S	1

	Worship Planning and Leadership	İbadet Planlaması ve Önderlik	S	1
	Theory	Teori	S	2
Toplam				48-49

Kaynak: <https://www.hsutx.edu/includes/publications/catalog/graduate/17-18/#120/z>, s.104-118

Tablo-4 incelendiğinde bu üniversitenin dini müzik yüksek lisans programında yirmi iki ders sunulduğu görülmektedir. Bu derslerin dördü seçmeli olup diğer on sekizi zorunlu ders kategorisinde yer almaktadır. Derslerin çoğu 3 kredilik olmakla birlikte 1 ve 2 kredilik dersler de bulunmaktadır. Tüm derslerin kredisi toplandığında öğrencilerin seçmeli dersin kredi miktarına bağlı olarak 48-49 kredi ile mezun olabildiği anlaşılmaktadır. Derslerin türü incelendiğinde sınıflandırma olduğu dikkati çekmektedir. Buna göre dersler ana alan, temel müzik, temel teoloji, destekleyici dersler şeklinde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma ve derslerin içerikleri göz önünde bulundurulduğunda Hardin-Simmons Üniversitesi'nin dini müzik yüksek lisans programında dini ve pratik derslere ağırlıklı olarak yer verildiği söylenebilir. Her ne kadar programın yarısı dini ve pratik dersleri kapsasa da diğer yarısında teori, tarih, eğitim, bilimsel araştırma gibi derslerin de bulunduğu görülmektedir.

3.2. Türkiye

Bu bölümde Türkiye'nin İstanbul ve Ankara şehirlerinde yer alan bazı üniversitelerden lisansüstü düzeyde dini müzik eğitimi verenlerin "dini müzik yüksek lisans" programları hakkında bilgiler yer almaktadır.

Marmara Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı

Marmara Üniversitesi, Türkiye'nin tarihi, coğrafi, sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan en önemli büyük şehirlerden biri olan İstanbul'da yer almaktadır. Bu üniversitenin on bir enstitüsünden biri olan "Sosyal Bilimler Enstitüsü" bünyesinde tarih, edebiyat, hukuk, ilahiyat, iktisat vb. gibi yirmi bir sosyal bilim alanında lisansüstü eğitim verildiği görülmektedir. <https://sbe.marmara.edu.tr/15/>, (18.12.2017). Bunlardan ilahiyat alanına giren "İslam Tarihi ve Sanatları" ana bilim dalı altındaki bilim dallarından biri olan "Türk Din Müsiki" bilim dalında yüksek lisans ve doktora düzeyinde dini müzik eğitimi verildiği bilinmektedir. Çalışmanın ana konusu gereği burada sadece yüksek lisans programı incelenmektedir.

Üniversitenin dini müzik yüksek lisans eğitimini nasıl tanıttığına bakıldığında "*Türk-İslam medeniyetinin müsiki tarihinin incelenmesinin, Türk Din Müsiki nazariyat, ritüel ve formlarının teknik açıdan değerlendirilmesinin*" amaçlandığı görülmektedir.

<http://lp.marmara.edu.tr/organizasyon.aspx?kultur=tr-tr&Mod=2&ustbirim=5600&birim=5751&altbirim=&program=812&organizasyonId=610&mufredatTurId=932001#Anchor2>, (18.12.2017). Aşağıdaki tabloda bu programda sunulan dersler yer almaktadır.

Tablo 5: Marmara Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı Müfredatı

Dersin Türü	Dersin Adı	Z/S	Kredi
	Tasavvuf Musikisi ve Ritüelleri	S	3
	İslam Medeniyeti Klasik Musiki Kaynakları	S	3
	Türk Din Musikisi Güfteleri	S	3
	Türk Musikisi Nazariyatı ve Repertuarı	S	3
	Türk Musikisi Tarihine Giriş	S	3
	Türk Musikisi Formları ve Kompozisyon	S	3

	Nota Yazım ve Ses Kayıt Teknikleri	S	3
	Makam Analizi	S	3
	Osmanlıca	S	3
	Türk Musikisi Kaynakları	S	3
	Edebiyat Musiki İlişkisi	S	3
	XV-XX Yüzyıl Türk Musikisi Tarihi	S	3
	Cami Musikisi Formları	S	3
	Tekke Musikisi Formları	S	3
	Türk Musikisi Nazariyatı	S	3
	Divan Okumaları	S	3
	İlk Dönem İslam Dünyası Müzik Çalışmaları	S	3
	Karşılaştırmalı Olarak Türk ve Batı Sanatı Tarihi	S	3
	İlahi Dinlerde Mabet Musikisi	S	3
	Türk Din Musikisi Formları	S	3
	Türk Din Musikisi Formları Giriş	S	3
	Türk Din Musikisi Tekke Musikisi Repertuarı	S	3
	Türk Din Musikisi Câmi Musikisi Repertuarı	S	3
	VI. Yüzyıldan Günümüze Türk Musikisi'ne Bakış	S	3
	Eser Analizi Açısından Nazariyata Bakış	S	3
	Tekke Musikisi ve Usulleri	S	3
	Seminer	Z	0
Toplam			30

Kaynak: <http://lp.marmara.edu.tr/organizasyon.aspx?kultur=tr-tr&Mod=2&ustbirim=5600&birim=5751&altbirim=&program=812&organizasyonId=610&mufredatTurId=932001#Anchor1>

Tablo-5 incelendiğinde bu programda yirmi yedi ders sunulduğu görülmektedir. Bu derslerin sadece biri zorunlu olup diğerleri seçmeli kategorisinde yer almaktadır. Zorunlu olan “Seminer” dersinin kredisi sıfır iken diğer seçmeli derslerin hepsi 3 krediliktir. Öğrencinin, aldığı toplam 30 kredilik dersten ve seminer dersinden başarılı olup, gerçekleştireceği bir tez çalışmasının yeterli görülmesi durumunda mezun olabildiği bilinmektedir. <http://lp.marmara.edu.tr/organizasyon.aspx?kultur=tr-tr&Mod=2&ustbirim=5600&birim=5751&altbirim=&program=812&organizasyonId=610&mufredatTurId=932001#Anchor2>, (18.12.2017).

Derslerin türü incelendiğinde kurum tarafından yapılan herhangi bir sınıflandırmadan söz edilememektedir. Ancak programdaki ders türleri ve içerikleri incelendiğinde teorik ve tarihi ders sayısının daha çok olduğu görülmektedir. Uygulamaya dayalı derslerin sayısı 3 olarak tespit edilmiştir.

İstanbul Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı

İstanbul Üniversitesi, Türkiye'nin tarihi, jeopolitik ve ekonomik açıdan en önemli büyük şehirlerinden biri olan İstanbul'da yer almaktadır. Bu üniversitenin on yedi enstitüsünden biri olan "Sosyal Bilimler Enstitüsü" çatısı altında tarih, edebiyat, felsefe, ilahiyat vb. çok sayıda sosyal bilim alanında lisansüstü eğitim verildiği görülmektedir. <http://ebs.istanbul.edu.tr/#>, (18.12.2017). Bunlardan ilahiyat alanına giren "İslam Tarihi ve Sanatları" ana bilim dalına bağlı olarak verilen dini müzik yüksek lisans eğitiminin müstakil bir program olarak açılmadığı anlaşılmaktadır. <http://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=1835&yil=2017>, (18.12.2017).

Üniversite, müstakil bir program halinde dini müzik eğitimi vermediğinden bağlı olduğu "İslam Tarihi ve Sanatları" programının amaç ve hedefinin "*alanın güncel bilgi donanımına sahip, araştıran, eleştiren, bilgi üreten din bilimcileri yetiştirmek*" olduğu görülmektedir. <http://ebs.istanbul.edu.tr/home/amachedef/?id=1835>, (18.12.2017). Aşağıdaki tabloda "İslam Tarihi ve Sanatları" ana bilim dalında sunulan dersler arasından sadece müzik alanına girenlere yer verilmektedir.

Tablo 6: İstanbul Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı Müfredatı

Dersin Türü	Dersin Adı	Z/S	Kredi
	Osmanlı Belgelerinde Müzik	S	3
	Türk Din Müzikîsi ve Repertuarı ve Nazariyatı	S	3
	Türk Müzikîsi Tarihi	S	3
	Türk Din Müzikîsi Formları	S	3
	Seçme Müzik Literatürü	S	3
	Müzikoloji İçin Eski Türkçe	S	3
	İslam Medeniyeti Müzikî Kaynakları	S	3
	Seminer	Z	3

Kaynak: <http://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=1835&yil=2017>

Tablo-6 incelendiğinde "İslam Tarihi ve Sanatları" yüksek lisans programında dini müzik alanıyla ilgili 7 ders yer aldığı görülmektedir. Bu derslerin hepsi seçmeli ve 3 krediliktir. Programda zorunlu kategorisinde 3 kredilik "seminer" dersi bulunmaktadır. Ders türü ile ilgili herhangi bir sınıflandırma söz konusu olmamakla birlikte tarih, edebiyat, müzik alanlarındaki ders sayısının dengeli bir dağılım gösterdiği söylenebilir.

Ankara Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı

Ankara Üniversitesi, Türkiye'nin başkenti Ankara'da yer almaktadır. Bu üniversitenin on üç enstitüsünden biri olan "Sosyal Bilimler Enstitüsü" bünyesinde din, tarih, edebiyat, felsefe, coğrafya vb. sosyal bilim alanlarında lisansüstü eğitim verildiği görülmektedir. <https://www.ankara.edu.tr/enstituler/sosyal-bilimler-enstitusu/>, (18.12.2017). Dini müzik yüksek lisans eğitiminin bu kurumda "İslam Tarihi ve Sanatları" ana bilim dalına bağlı olarak "Türk Din Müzikîsi Tezli Yüksek Lisans" programı adı altında verildiği anlaşılmaktadır. http://bbs.ankara.edu.tr/Amac_Hedef.aspx?bno=3751&bot=1210, (18.12.2017).

Üniversitenin dini müzik yüksek lisans eğitimini nasıl tanımladığına bakıldığında öğrencilere temel müzik bilgilerinin, dini müzikî tarihinin ve icrasının öğretilmesinin amaçlandığı görülmektedir. http://bbs.ankara.edu.tr/Amac_Hedef.aspx?bno=3751&bot=1210, (18.12.2017). Aşağıdaki tabloda bu programda sunulan dersler yer almaktadır.

Tablo 7: Ankara Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı Müfredatı

Dersin Türü	Dersin Adı	Z/S	Kredi
	Musiki Nazariyatı I	Z	3
	Solfej (Nota Deşifre) Çalışması I	Z	3
	Türk Din Musikisi Yüksek Lisans Seçmeli Dersleri	S	0
	Musiki Nazariyatı II	Z	3
	Solfej (Nota Deşifre) Çalışması II	Z	3
	Seminer (YI)	Z	0
	Uzmanlık Alan Dersi (YI)	Z	0
	Tez Çalışması (YI)	Z	0
	Araştırma Yöntemleri	Z	3
	Türk Musikisi Tarihi I	S	2
	Türk Musikisi Tarihi Iı	S	2
	Türk Din Musikisinde Beste Ve İmla Teknikleri II	S	2
	Müzik Terminolojisi I	S	2
	Müzik Terminolojisi Iı	S	2
	Divan Edebiyatı I	S	2
	Divan Edebiyatı Iı	S	2
	Türk Din Musikisinde Usuller Iı	S	2
	Osmanlıca Tarihi Metinler I	S	2
	Osmanlıca Tarihi Metinler Iı	S	2
	Türk Din Musikisi Yazılı Kaynakları Iı	S	2
	Türk Din Musikisi Yazılı Kaynakları I	S	2
	Türk Din Musikisi Formları I	S	2
	Türk Din Musikisinde Formlar I	S	2
	Türk Din Musikisi Formları Iı	S	2
	Türk Din Musikisinde Usuller I	S	2
	Türk Din Musikisinde Beste Ve İmla Teknikleri I	S	2
Toplam			30

Kaynak: http://bbs.ankara.edu.tr/Ders_Planı.aspx?bno=3751&bot=1210

Tablo-7 incelendiğinde bu programda yirmi altı ders sunulduğu görülmektedir. Bu derslerden sekiz tanesi zorunlu iken diğerleri seçmeli kategorisinde yer almaktadır. Zorunlu derslerden “Seminer”, “Uzmanlık Alan Dersi” ve “Tez Çalışması” sıfır kredi olup diğer zorunlular 3 krediliktir. Seçmeli derslerin hepsinin 2 kredilik olduğu gözlenmektedir. Öğrencinin, aldığı toplam 30 kredilik dersten, seminer dersinden ve diğer öğrenim etkinliklerinden başarılı olup, gerçekleştireceği bir tez çalışmasının yeterli görülmesi durumunda mezun olabildiği bilinmektedir. http://bbs.ankara.edu.tr/Mezuniyet_Kosullari.aspx?bno=3751&bot=1210, (18.12.2017). Ders programında ders türleri ile ilgili herhangi bir sınıflandırma yapılmadığı anlaşılmaktadır. Ancak programdaki ders türleri ve içerikleri incelendiğinde teorik ve tarihi ders sayısının daha çok olduğu görülmektedir. Uygulamaya dayalı ders sayısının 2 olduğu tespit edilmiştir.

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türkiye'nin başkenti Ankara'da yer almaktadır. Bu üniversitenin beş enstitüsünden biri olan “Sosyal Bilimler Enstitüsü” bünyesinde din, tarih, edebiyat, felsefe, coğrafya vb. sosyal bilim alanlarında lisansüstü eğitim verildiği görülmektedir. <http://ybu.edu.tr/sosyalbil/>, (18.12.2017). Dini müzik yüksek lisans eğitiminin bu kurumda, üniversitenin “Türk Müsikîsi Devlet Konservatuvarı” ve “Tarih” bölümünün katkılarıyla, “Sosyal Bilimler Enstitüsü” çatısı altında, “Türk Din Müsikîsi” ana bilim dalına bağlı olarak verildiği anlaşılmaktadır. https://ybu.edu.tr/sosyalbil/contents/files/lisansustu_programlar/turk_din_musiki.pdf, (18.12.2017). Program adının kurum tarafından “Türk Din Müsikîsi Tezli Yüksek Lisans” şeklinde belirlendiği bilinmektedir.

Üniversitenin, dini müzik yüksek lisans eğitimini nasıl tanımladığına bakıldığında, “*öğrencilerin Türk Din Müsikîsi ile ilgili felsefi, edebi, kuramsal donanımlarının, disiplinler ve kültürler arası ilişkiler kurarak arttırılmasının*” amaçlandığı görülmektedir. http://www.ybu.edu.tr/musiki/content_detail-257-530-turk-din-musikisi-yuksek-lisans-programi.html?src=0, (18.12.2017). Aşağıdaki tabloda bu programda sunulan dersler yer almaktadır.

Tablo 8: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Dini Müzik Yüksek Lisans Programı Müfredatı

Dersin Türü	Dersin Adı	Z/S	Kredi
	Türk Müziği Nazariyatı I	Z	3
	Türk Müziği form ve Usulleri I	Z	3
	Türk Din Musikisi Tarihi I	Z	3
	Seminer	Z	-
	Tez I	-	-
	Tez II	-	-
	Özel Uzmanlık Konuları I	-	-
	Özel Uzmanlık Konuları II	-	-
	Türk Müziği Nazariyatı II	S	3
	Türk Müziği form ve Usulleri II	S	3
	Türk Din Musikisi Tarihi I	Z	3
	Anadolu'da İnanç ve Müzik İlişkisi	S	3
	Osmanlıca Müzik Metinleri	S	3

	Perdesiz Gitar İçin Kuramsal Çalışmalar ve İleri İcra Uygulamaları	S	3
	Girift İçin Kuramsal Çalışmalar ve İleri İcra Uygulamaları	S	3
	Ney İçin Kuramsal Çalışmalar ve İleri İcra Uygulamaları	S	3
	Tanbur İçin Kuramsal Çalışmalar ve İleri İcra Uygulamaları	S	3
	Viyolonsel İçin Kuramsal Çalışmalar ve İleri İcra Uygulamaları	S	3
	Ses İcrası İçin Kuramsal Çalışmalar ve İleri İcra Uygulamaları	S	3
	Bağlama İçin Kuramsal Çalışmalar ve İleri İcra Uygulamaları	S	3
	Tasavvuf ve Müzik	S	3
	Türk Din Musikisi Repertuarı	S	3
	Bizans Kilise Müziği ve Repertuarı	S	3
	Anadolu'da İslamiyet Öncesi Dini Müzik Gelenekleri	S	3
	Türk Din Musikisi Edebiyat İlişkisi	S	3
	Türk Din Musikisi Eserlerinin Analizi	S	3
	Müzik Sosyolojisi ve Din İlişkisi	S	3
	Din Felsefesi ve Müzik İlişkisi	S	3
	Alevilik-Bektaşilik Müzik Gelenekleri	S	3
	Müzikolojide Modern Kuramlar	S	3
	Türk Din Musikisi Tarihi II	Z	3
Toplam			21

Kaynak: https://ybu.edu.tr/sosyalbil/contents/files/lisanssustu_programlar/turk_din_musiki.pdf

Tablo-8 incelendiğinde bu programda otuz bir adet ders sunulduğu görülmektedir. Bu derslerden altısı zorunlu olup, “Tez” ve “Özel Uzmanlık Konuları” dışındaki dersler seçmeli kategorisinde yer almaktadır. “Seminer”, “Tez” ve “Özel Uzmanlık Konuları” derslerinin kredisi sıfır iken diğer derslerin hepsi 3 krediliktir. Derslerin türü ile ilgili herhangi bir sınıflandırmanın yapılmadığı gözlenmektedir. Ancak ders türleri ve içerikleri incelediğinde programda yer alan teorik ve pratik ders sayılarının dengeli olduğu söylenebilir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARININ ANALİZİ

Bu bölümde, araştırma kapsamında yer alan ülkelerde yüksek lisans seviyesinde dini müzik eğitimi veren kurumlarla ilgili daha önce aktarılan nitel veriler, frekans analizi yöntemi ile nicel veriye dönüştürülerek tablo ve grafikler halinde sunulmaktadır. Ayrıca, elde edilen bu nicel verilere dayanarak iki ülkenin yüksek lisans düzeyinde verdiği dini müzik eğitimi, kurumsal yapı ve ders programı açısından karşılaştırılıp aralarındaki benzerlik veya farklılıklar tespit edilmeye çalışılmaktadır.

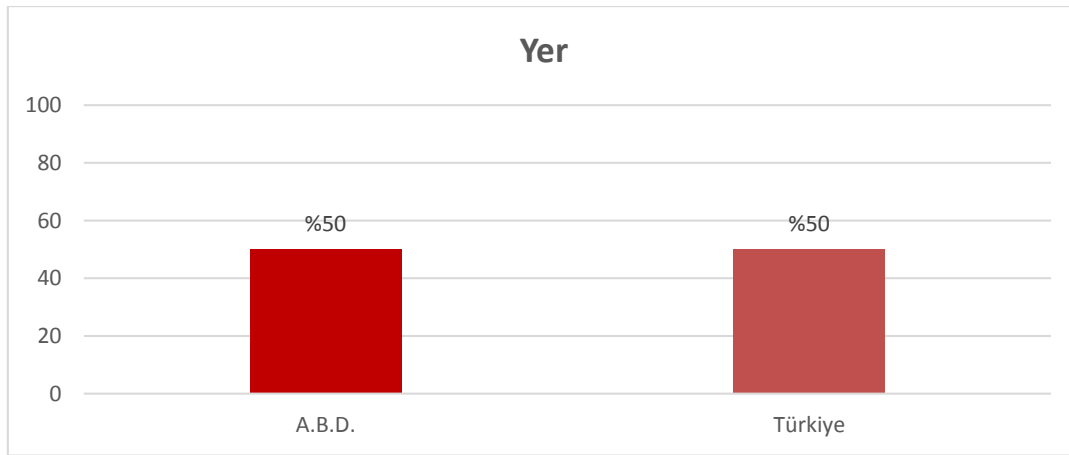
4.1. Kurumsal Yapı İle İlgili Bulguların Analizi

Kurumların Buldukları Ülkelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 9: Ülkelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Yer	f	f (Rakam)	%	Kurum Sayısı=8
D.	III	4	50	
Türkiye	III	4	50	

Tablo-9’da, araştırma örnekleminde yer alan ülkelerde dini müzik yüksek lisans eğitimi veren kurumların iki ülkeye dağılım oranı belirtilmektedir. Buna göre, söz konusu kurumlardan 4’ünün A.B.D.’de, diğer 4’ünün ise Türkiye’de yer aldığı görülmektedir. Aynı veriler aşağıda grafik olarak sunulmaktadır.

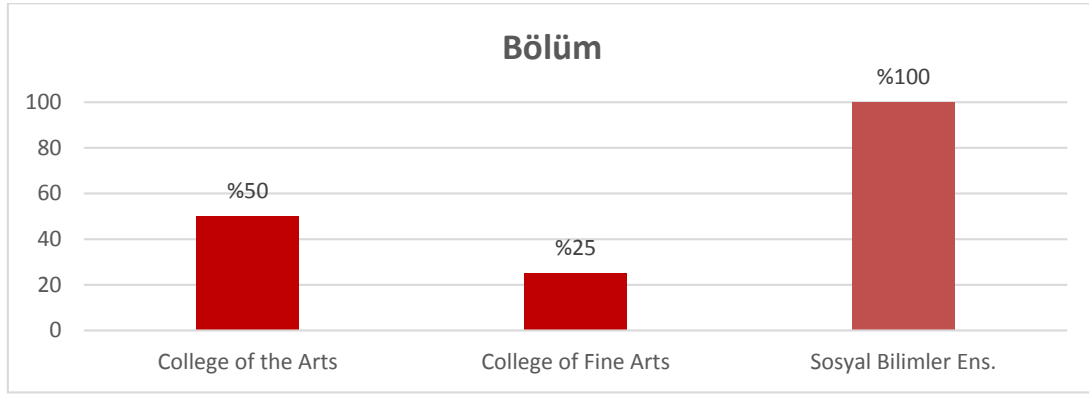
Şekil 1: Ülkelere Göre Yüzde Dağılımı

Eğitim Programlarının Yer Aldığı Bölümlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 10: Eğitim Programlarının Yer Aldığı Bölümlerin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Bölüm	f	f (Rakam)	%	Kurum Sayısı=8
College of the Arts	II	2	50	
College of Fine Arts	I	1	25	
Sosyal Bilimler Ens.	III	4	100	

Tablo-10’da, araştırma kapsamındaki kurumların söz konusu eğitim programlarının bağlı olduğu bölümlerin frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Türkiye’de dini müzik eğitimi verilen yüksek lisans programlarının tamamının, üniversitelerin “Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde; Amerika’da ise söz konusu programlardan ikisinin üniversitenin “College of the Arts” bölümünde, birinin “College of Fine Arts” bölümünde açıldığı görülmektedir. Bu veriler aşağıdaki grafikte de sunulmaktadır.

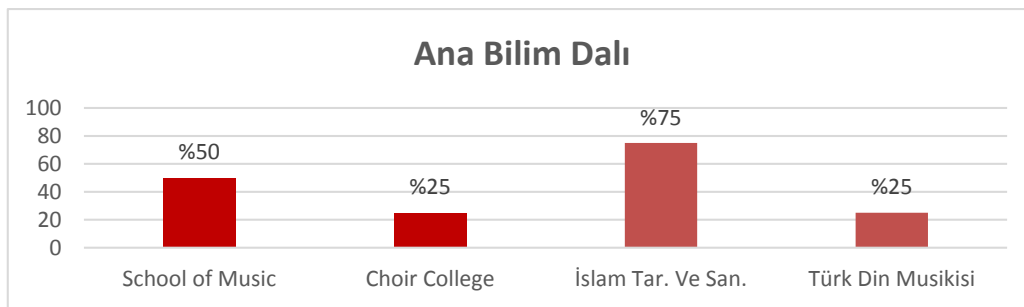
Şekil 2: Bölümlere Göre Yüzde Dağılımı

Eğitim Programlarının Bağlı Olduğu Ana Bilim Dallarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 11: Eğitim Programlarının Bağlı Olduğu Ana Bilim Dallarının Frekans ve Yüzde Dağılımı

Ana Bilim Dalı	f	f (Rakam)	%	Kurum Sayısı=8
School of Music	II	2	50	
Choir College	I	1	25	
İslam Tar. Ve San.	III	3	75	
Türk Din Musikisi	I	1	25	

Tablo-11’de, araştırmada yer alan programların bağlı oldukları ana bilim dallarının frekans ve yüzde dağılımları gösterilmektedir. Türkiye’de dini müzik eğitimi verilen yüksek lisans programlarından 3’ünün, üniversitelerin sosyal bilimler enstitüsünün “İslam Tarihi ve Sanatları” ana bilim dalına, 1’inin ise “Türk Din Mûsikîsi” ana bilim dalına bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Amerika’daki duruma bakıldığında dini müzik eğitimi verilen programlardan 2’sinin “School of Music”, 1’inin “Choir College” olarak adlandırılan yapıların bünyesinde yer aldığı gözlenmektedir. Bu veriler aşağıdaki grafikte de yer almaktadır.

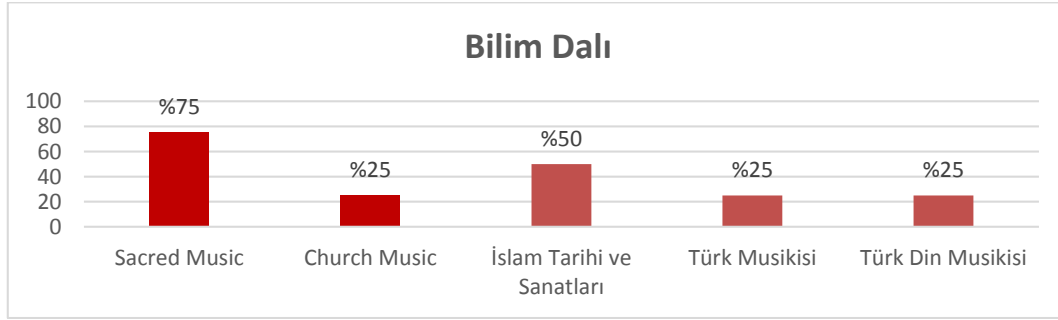
Şekil 3: Ana Bilim Dallarına Göre Yüzde Dağılımı

Eğitim Programlarının Bağlı Olduğu Bilim Dallarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 12: Eğitim Programlarının Bağlı Olduğu Bilim Dallarının Frekans ve Yüzde Dağılımı

Bilim Dalı	f	f (Rakam)	%	Kurum Sayısı=8
Sacred Music	III	3	75	
Church Music	I	1	25	
İslam Tarihi ve Sanatları	II	2	50	
Türk Musikisi	I	1	25	
Türk Din Musikisi	I	1	25	

Tablo-12’de, araştırma kapsamında incelenen programların bağlı oldukları bilim dalları yer almaktadır. Buna göre Türkiye’de dini müzik eğitimi veren yüksek lisans programlarından 2’sinin “İslam Tarihi ve Sanatları” bilim dalına, 1’inin “Türk Mûsikîsi” bilim dalına, 1 tanesinin de “Türk Din Mûsikîsi” bilim dalına bağlı olduğu görülmektedir. Amerika’daki programların ise 3’ünün “Sacred Music”, 1’inin “Church Music” diye isimlendirilen birimlerin bünyesinde yer aldığı anlaşılmaktadır. Bu verilerin grafiksel sunumlarına aşağıda yer verilmektedir.

Şekil 4: Bilim Dallarına Göre Yüzde Dağılımı

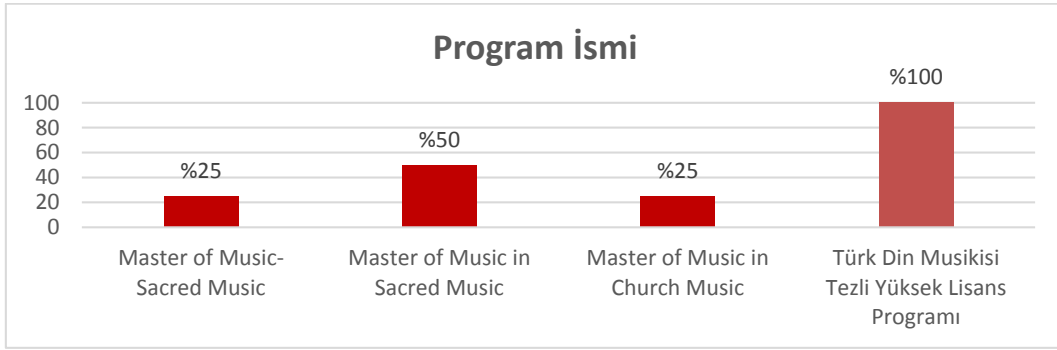
Eğitim Programı İsimlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 13: Eğitim Programı İsimlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Program İsmi	f	f (Rakam)	%	Kurum Sayısı=8
Master of Music-Sacred Music	I	1	25	
Master of Music in Sacred Music	II	2	50	
Master of Music in Church Music	I	1	25	
Türk Din Musikisi Tezli Yüksek Lisans Programı	III	4	100	

Tablo-13’te, söz konusu yüksek lisans program isimlerinin frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Türkiye’de dini müzik eğitimi veren ve araştırmanın örnekleminde yer alan programların tamamının “Türk Din Mûsikîsi Tezli Yüksek Lisans Programı” şeklinde isimlendirildiği görülmektedir. Amerika’daki programlar incelendiğinde ikisinin “Master of Music in Sacred Music”, birinin “Master

of Music-Sacred Music”, bir diğ erinin ise “Master of Music in Church Music” olarak adlandırıldığı öğrenilmektedir. Aşağıdaki grafikte bu verilerin grafiksel sunumları yer almaktadır.

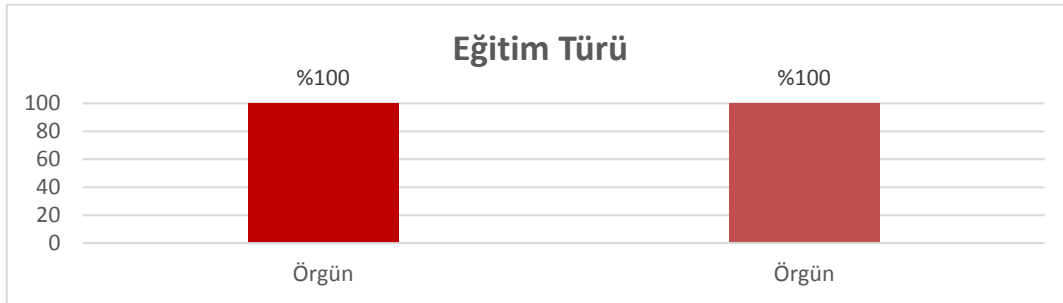
Şekil 5: Program İsimlerine Göre Yüzde Dağılımı

Yüksek Lisans Programlarının Eğitim Türlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 14: Eğitim Türlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Eğitim Türü	f	f (Rakam)	%	Kurum Sayısı=8
Örgün	III	4	100	
Örgün	III	4	100	

Tablo-14’te, araştırma kapsamında yer alan yüksek lisans programlarının eğitim türlerinin frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Buna göre, Türkiye’de ve Amerika’da dini müzik eğitimi verilen ve araştırma örnekleminde bulunan yüksek lisans programlarının tamamında örgün eğitim yapıldığı görülmektedir. Aşağıda bu veriler grafik olarak sunulmaktadır.

Şekil 6: Eğitim Türlerine Göre Yüzde Dağılımı

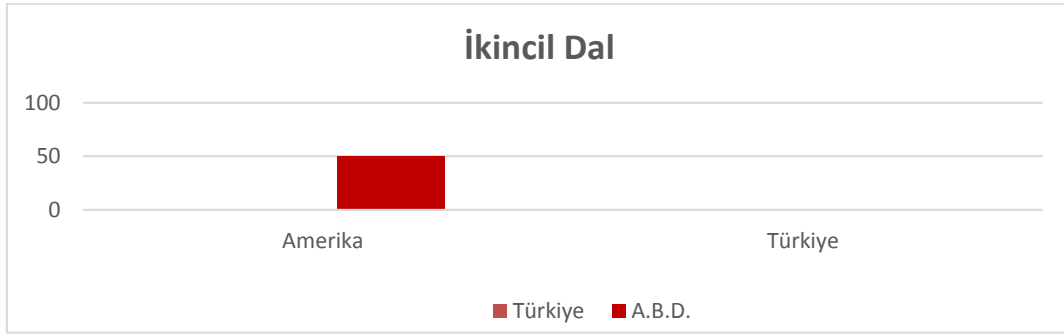
İkincil Dalda Eğitim İmkânı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Tablo 15: İkincil Dal Frekans ve Yüzde Dağılımı

İkincil Dal	f	f (Rakam)	%	Kurum Sayısı=8
Amerika	II	2	50	
Türkiye		0	0	

Tablo-15’de, araştırma örnekleminde yer alan kurumların dini müzik yüksek lisans programındaki öğrencilere alanlarıyla ilgili ikincil bir dalda eğitim imkânı sunup sunmadıkları belirtilmektedir. Buna göre Amerika’daki kurumlardan ikisinin böyle bir fırsat sağladığı gözlenirken Türkiye’deki söz konusu

kurumlarda böyle bir seçeneğin olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, aşağıda grafiksel olarak da ifade edilmektedir.

Şekil 7: İkincil Dal Eğitim İmkânına Göre Yüzde Dağılımı

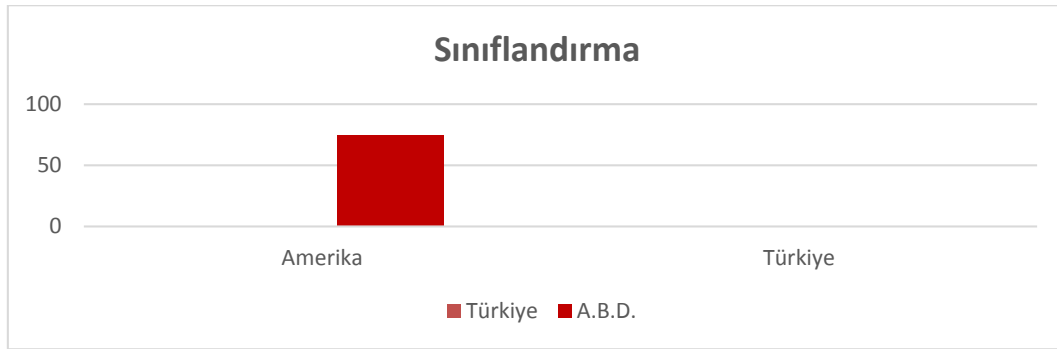
4.2. Ders Programları İle İlgili Bulguların Analizi

Ders Programındaki Sınıflandırmanın Frekans ve Yüzde Dağılımı

Tablo 16: Sınıflandırma Frekans ve Yüzde Dağılımı

Ders Sınıflandırma	f	f (Rakam)	%	Kurum Sayısı=8
Amerika	III	3	75	
Türkiye		0	0	

Tablo-16’da kapsamında yer alan dini müzik yüksek lisans programlarının ders programlarında herhangi bir sınıflandırmanın söz konusu olup olmadığı belirtilmektedir. Buna göre Amerika’daki programların 3’ünün dersleri bir bazı kriterlere göre sınıflandırdığı gözlenirken, Türkiye’deki kurumlarda herhangi bir sınıflandırma görülmemektedir. Bununla ilgili veriler aşağıdaki grafikte de sunulmaktadır.

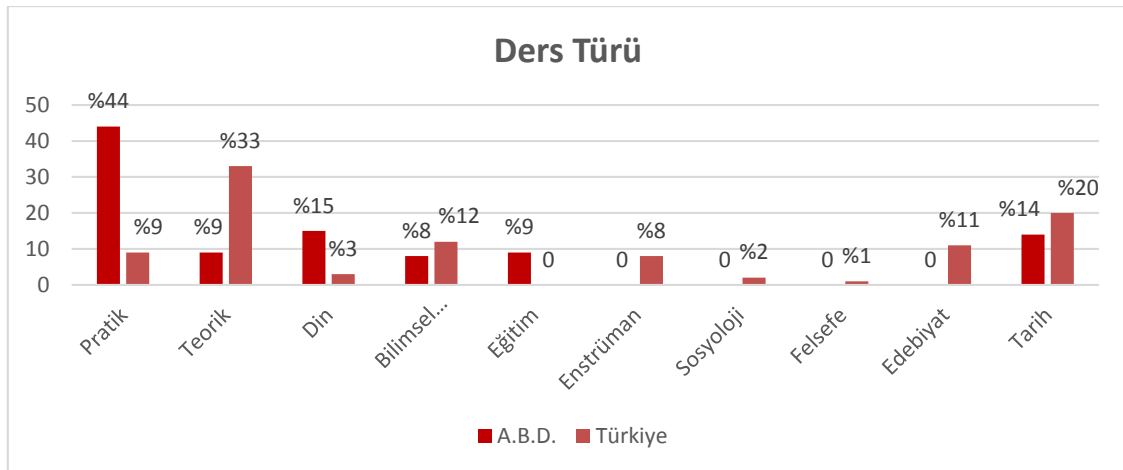
Şekil 8: Sınıflandırma Yüzde Dağılımı

Ders Türlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Tablo 17: Ders Türleri Frekans ve Yüzde Dağılımı

Ders Türü	f (A.B.D.)	f(Rakam)	%(A.B.D.)	f (TR)	f (Rakam)	%(Tr)	Ders Sayısı 64(A.B.D.) 89(Türkiye)
Pratik	IIIIIIIIIIIIIIIIII IIII	28	44	IIIIII	8	9	
Teorik	IIIIII	6	9	IIIIIIIIII IIIIIIIIII IIIIII	29	33	
Din	IIIIIIII	10	15	III	3	3	
Bilimsel Araştırma	IIII	5	8	IIIIIIIIII	11	12	
Eğitim	IIII	6	9		0	0	
Enstrüman		0	0	IIIIII	7	8	
Sosyoloji		0	0	II	2	2	
Felsefe		0	0	I	1	1	
Edebiyat		0	0	IIIIIIIIII	10	11	
Tarih	IIIIIIII	9	14	IIIIIIIIII IIIIII	18	20	

Tablo-17’de, araştırmanın örnekleminde yer alan kurumlarda verilen dini müzik yüksek lisans eğitiminde öğrencilere sunulan derslerin türleri ile ilgili veriler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde Amerika’daki programlarda pratik, teorik, dini, tarihi, eğitimsel, bilimsel araştırma içerikli dersler sunulduğu görülmektedir. Türkiye’deki programlarda ise enstrüman, pratik, teorik, dini, bilimsel araştırma, edebi, tarihi, sosyoloji, felsefi içerikli derslerin yer aldığı anlaşılmaktadır. Yine bu tablodan, Amerika’daki programlarda pratiğe dayalı derslere ağırlık verildiği görülürken Türkiye’de teorik derslerin daha çok olduğu gözlenmektedir. Bu veriler aşağıda grafiksel olarak sunulmaktadır.

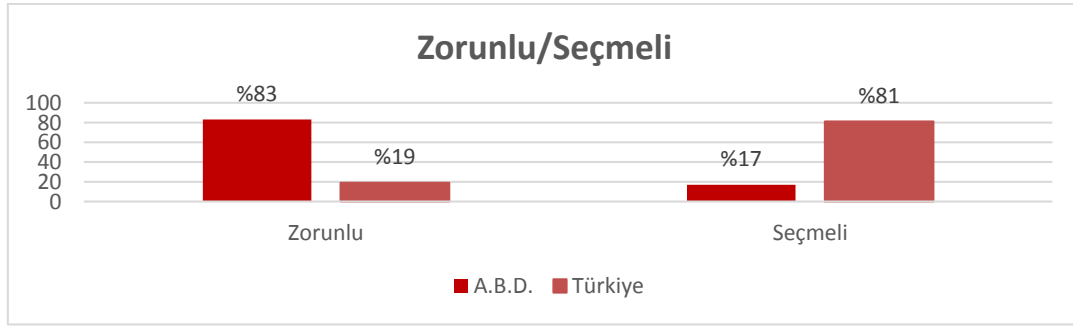
Şekil 9: Ders Türü Yüzde Dağılımı

Derslerin Zorunlu/Seçmeli Olma Durumu

Tablo 18: Derslerin Zorunlu/Seçmeli Durumu Frekans ve Yüzde Dağılımı

Z/S	f (A.B.D.)	f(Rakam)	%(A.B.D.)	% (Türkiye)	f (Rakam)	f (Türkiye)	Ders Sayısı 64(A.B.D.) 85(Türkiye)
Zorunlu	IIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIII IIIIII	53	83	19	16	IIIIIIIIIIIIIIIIII II	
Seçmeli	IIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIII IIIIIIII	11	17	81	69	IIIIIIIIIIIIIIIIII IIIIIIII	

Tablo-18’de, araştırmanın sınırlama alanı içerisinde yer alan kurumların dini müzik yüksek lisans eğitim programlarında yer alan derslerin zorunlu ya da seçmeli olma durumları belirtilmektedir. Buna göre Amerika’daki programlarda derslerin daha çok zorunlu kategorisinde yer alırken Türkiye’de seçmeli derslerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu konuyla ilgili veriler aşağıdaki grafikte de belirtilmektedir.

Şekil 10: Zorunlu/Seçmeli Durumu Yüzde Dağılımı

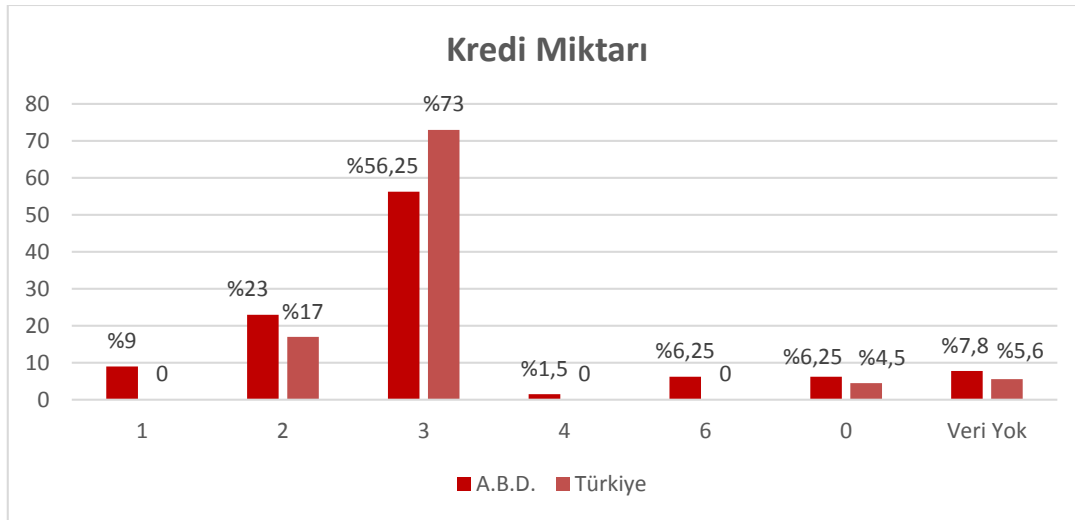
Derslerin Kredi Miktarlarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 19: Kredi Miktarı Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kredi Miktarı	f (A.B.D.)	f (Rakam)	%(A.B.D.)	%(Türkiye)	f (Rakam)	f (Türkiye)	Ders Sayısı 64(A.B.D.) 85(Türkiye)
1	IIII	6	9	0	0		
2	IIIIIIIIIIIIIIIIII	15	23	17	15	IIIIIIIIIIIIIIIIII	
3	IIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIII III	36	56,25	73	65	IIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIII III	
4	I	1	1,5	0	0		
6	III	4	6,25	0	0		

0	III	4	6,25	4,5	4	III	
Veri Yok	IIII	5	7,8	5,6	5	IIII	

Tablo-19’da, araştırmada incelenen kurumların, dini müzik yüksek lisans eğitimi verilen programlarında yer alan derslerin kredi miktarlarıyla, bunların frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Buna göre Amerika’daki programların müfredatındaki derslerin kredi miktarının 1,2,3,4,5,6 olarak değiştiği ve kredisiz derslerin de mevcut olduğu görülmektedir. Türkiye’deki programın müfredatında ise genellikle 2 ve 3 kredilik dersler ile kredisiz derslerin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca her iki grupta da kredi miktarı hakkında veriye ulaşılamayan dersler bulunmaktadır.

Şekil 11: Kredi Miktarı Yüzde Dağılımı

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye’de ve Amerika Birleşik Devletleri’nde yüksek lisans seviyesinde dini müzik eğitimi veren üniversitelerin söz konusu eğitim programlarının karşılaştırıldığı bu çalışma neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

➤ Eğitim programlarının hedeflerinin sorgulandığı ilk alt problem sorusuna yanıt olarak şu tespitlerde bulunulmuştur. Öncelikle A.B.D.’deki programların daha çok **kilise müziğinde liderlik** düzeyinde kariyer yapmak isteyen ve **kiliseye, devlete, dünyaya hizmet ederek geleceğin lideri olmayı** planlayan öğrenciler yetiştirmeyi hedefledikleri anlaşılmaktadır. Türkiye’deki programların ise çoğunlukla öğrencilere Türk din müzik tarihi, nazariyatının, formlarının, icrasının öğretilmesini hedef olarak belirledikleri görülmüş, yani öğretim odaklı programlar oldukları tespit edilmiştir. Burada iki ülkedeki eğitim programının hedef ögesinde belirgin bir farklılık göze çarpmaktadır. A.B.D.’deki programların, öğrencinin eğitimini aldığı alanda bir meslek sahibi olmasını hedeflediği, bunun da ötesinde öğrenciye bu alanda **liderlik** gibi bir misyon yüklediği görülmektedir. Türkiye’deki programların ise, öğrenciye alan ile ilgili bilgilerin aktarılmasını bir hedef olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, eğitim programının en temel unsuru kabul edilip, eğitim yoluyla öğrenciye kazandırılacak özelliklerin bir ifadesi olarak tanımlanan “hedef” ögesinin A.B.D.’de daha işlevsel değerlendirildiği görülmektedir.

➤ Eğitim programlarının bağlı olduğu bölüm, ana bilim dalı, bilim dalı gibi kurumsal yapıyı sorgulayan ikinci alt problem sorusuyla ilgili, A.B.D.’deki lisansüstü dini müzik eğitim programlarının daha çok kurumların **sanat** bölümlerinin **müzik** okullarında açıldığı görülmektedir. Türkiye’de ise bu programların genellikle kurumların sosyal bilimler enstitülerine bağlı olan İslam Tarihi ve Sanatları ana bilim dalı altında açıldığı bilinmektedir. Yani dini müzik eğitiminin A.B.D.’de **sanat** alanının,

Türkiye’de ise **sosyal bilimlerin** bir parçası olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Aradaki bu fark doğal olarak eğitim programlarının hedefini ve içeriğini de etkilemektedir.

- Eğitim programlarının isimlerinin sorgulandığı üçüncü alt problem sorusuyla ilgili bulgularda her iki ülkede de program isimlerinde “dini müzik” ifadesine yer verildiği görülmektedir. Yani program isimlendirmesi konusunda iki ülkedeki kurumların ortak bir tutum sergilediği anlaşılmaktadır.
- Eğitim türlerinin sorgulandığı dördüncü alt problem sorusuyla ilgili olarak, her iki ülkede de dini müzik yüksek lisans programlarında örgün eğitim verilmesinden, aralarındaki bir ortaklık hususu olarak bahsedilebilir.
- Eğitim programlarının yan dal eğitim imkânlarının sorgulandığı beşinci alt problemde, A.B.D.’de bazı üniversitelerin dini müzik yüksek lisans programlarındaki öğrencilere alanlarıyla ilgili ikinci bir dalda eğitim yapma imkânı sunarken, Türkiye’deki üniversitelerde böyle bir imkânın söz konusu olmadığı görülmüştür
- Dini müzik yüksek lisans programlarının müfredatlarında ders türlerine göre bir sınıflandırmanın olup olmadığının sorgulandığı altıncı alt problem sorusuyla ilgili bulgulardan, A.B.D.’deki ders programlarının çoğunda sınıflandırma mevcut iken, Türkiye’dekilerde böyle bir durumun söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır.
- Ders programlarında yer alan derslerin türlerinin sorgulandığı yedinci alt problemle ilgili tespitler şu şekildedir: A.B.D.’deki dini müzik yüksek lisans programlarındaki derslerin türünün daha çok pratik yönde olduğu, Türkiye’deki programların ise teorik derslere ağırlık verdikleri görülmektedir. Ayrıca dini bilgilerin sunulduğu derslere A.B.D.’deki programlarda daha çok yer verilirken Türkiye’deki programlarda bu derslerin az sayıda olduğu anlaşılmaktadır. Tarih türündeki derslerin sayısı Türkiye’deki programlarda A.B.D.’dekilere göre daha çoktur. Ders türlerinin, iki ülke arasında farklılık göstermesi eğitim programlarının hedeflerindeki farklılıktan kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü eğitim programlarının içeriğinin hedeflere göre belirlendiği bilinmektedir.
- Ders programlarındaki derslerin zorunlu veya seçmeli olma durumunun sorgulandığı sekizinci alt problemle ilgili olarak iki ülkenin programının birbirinden tamamen farklı olduğu görülmektedir. A.B.D.’deki dini müzik yüksek lisans programlarındaki derslerin büyük bir kısmı zorunlu statüsünde iken Türkiye’deki derslerin çoğu seçmeli kategorisindedir. Türkiye’deki bu durum ilk bakışta öğrencinin özgür bir şekilde istediği dersi seçebilmesi yönünde olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Ancak söz konusu programın lisansüstü düzeyde olduğu göz önünde bulundurulduğunda, zaten alana yönelik dersler verildiğinden bunların kategorisinin, eğitim programının hedefine en uygun şekilde, programı oluşturanlar tarafından belirlenmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.
- Ders programlarında yer alan derslerin kredi miktarlarının sorgulandığı son alt problemle ilgili olarak A.B.D.’de çeşitli miktarlarda (1, 2, 3, 4, 5, 6) kredisi olan derslere rastlanırken Türkiye’de 2 ve 3 kredilik derslerin yer aldığı görülmektedir. İki ülkenin programlarındaki ortak noktalardan biri de 3 kredilik derslerin her ikisinde de çoğunlukta olmasıdır. Ancak burada, kredili ders sisteminin Türkiye’de ve A.B.D.’de reel anlamda uygulanabilme niteliğinin farklı olduğunu da belirtmek gerekir.

Bütün bu alt problem sorularıyla ilgili sonuçlar değerlendirildiğinde: A.B.D.’de ve Türkiye’de yüksek lisans düzeyinde dini müzik eğitimi veren programların hedef ögesi açısından aralarında herhangi bir benzerlik olmadığı; içerik ögesi açısından ise sadece derslerin kredi miktarında bir benzerlikten söz edilebilirken ders programında sınıflandırma, ders türleri, derslerin zorunlu veya seçmeli olması konusunda aralarında belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir. Eldeki veriler ve araştırmanın yapıldığı dönemle sınırlı olmak kaydıyla ulaşılan bu sonuçlardan, iki ülkenin dini müzik yüksek lisans eğitim programlarının hedef ve içerik yönünden farklılıklar arz ettiği anlaşılmaktadır. Eğitim programlarının işlevselliği açısından A.B.D.’deki programların hedef ögesinde yer alan unsurlar, Türkiye’deki programlar için örnek teşkil edebilir. Yani Türkiye’deki programlar da hedeflerine bilgi aktarımının ötesinde, öğrenciye alanıyla ilgili kimlik kazandırmayı, meslek sahibi olmayı, ona bir misyon yüklemeyi eklemelidir. Bu sayede öğrenciler, bu programlardan daha nitelikli bireyler olarak mezun olacaktır.

KAYNAKÇA

Çelenk, S. (2017). “Eğitimde Program Tasarlama ve Geliştirme Süreci” (Ed. Süleyman Çelenk), Öğretim İlke ve Yöntemleri, ss. 1-34, Pegem Akademi, Ankara.

Karasar, N. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Kazıcı, Z. ve Ayhan, H. (2010). “Tâlim ve Terbiye”, Diyanet İslam Ansiklopedisi (DİA), (XXXIX): 515-523, Ankara.

YÖK, Yüksek Öğretim Kurumu, www.yok.gov.tr

UF, University of Florida College of The Arts, www.arts.ufl.edu

Rider University, www.rider.edu

The Catholic University of America, www.catholic.edu

Hardin-Simmon University, www.hsutx.edu

MÜSBE, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, www.sbe.marmara.edu.tr

İstanbul Üniversitesi EBS, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilgi Sistemi, www.ebs.istanbul.edu.tr

AÜSBE, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, www.ankara.edu.tr/enstituler/sosyal-bilimler-enstitusu/

Ankara University BBS, Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi, www.bbs.ankara.edu.tr

AYBÜ SBE, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, www.ybu.edu.tr/sosyalbil/

AYBÜ TMDK, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, www.ybu.edu.tr/musiki